

รวมคำบรรยาย

ภาคสอง สมัยที่ ๗๗ ปีการศึกษา ๒๕๖๗ เล่มที่ ๖

บทบรรณาธิการ

คำถาม เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่ได้แจ้งประกาศขายทอดตลาดที่ดินพิพาทให้ทายาทผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมทุกคนทราบ เป็นการดำเนินการบังคับคดีฝ่าฝืนต่อกฎหมายหรือไม่ และหากการขายทอดตลาดได้ราคาสูงกว่าราคาประเมิน ศาลมีอำนาจไม่เพิกถอนการขายทอดตลาดหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๓๖/๒๕๖๖

ที่ดินพิพาทมีชื่อ ป. ท. ส. จำเลยที่ ๒ และ น. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมโดยเจ้าของรวมเหล่านั้นมิได้แบ่งการครอบครองที่ดินพิพาทเป็นส่วนสัดส่วน เมื่อ น. และ ส. ถึงแก่ความตาย ที่ดินพิพาทส่วนของ น. และ ส. ย่อมเป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทโดยธรรม บุตรของ น. และ ส. ทุกคนจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีเช่นเดียวกับ น. และ ส. ผู้มีชื่อถือกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินพิพาทอยู่แต่เดิม เจ้าพนักงานบังคับคดีมีหน้าที่ต้องแจ้งประกาศการขายทอดตลาดให้ทายาททุกคนของ น. และ ส. ทราบ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๓๓๑ วรรคสอง และมาตรา ๒๘๗ (๔)

แม้การส่งหมายแจ้งประกาศขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดีจะฝ่าฝืนต่อกฎหมาย แต่ความตอนท้ายมาตรา ๒๙๕ วรรคสอง บัญญัติให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนหรือแก้ไขกระบวนการบังคับคดีทั้งปวงหรือวิธีการบังคับใด ๆ โดยเฉพาะหรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการอย่างใดแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีตามที่ศาลเห็นสมควร ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าผู้ร้องทั้งสองจะสามารถหาบุคคลภายนอกมาประมูลซื้อที่ดินพิพาทในราคาสูงกว่าที่ผู้คัดค้านที่ ๒ ประมูลซื้อได้ เมื่อที่ดินพิพาทมีราคาตามที่เจ้าพนักงานบังคับคดีประเมินราคาไว้ ๒๗๖,๓๐๐ บาท ผู้คัดค้านที่ ๒ ประมูลซื้อได้ในราคา ๓๗๕,๐๐๐ บาท สูงกว่าราคาประเมินดังกล่าว ประกอบกับจำเลยที่ ๒ และผู้ถือกรรมสิทธิ์รวมคนอื่นซึ่งได้รับหมายแจ้งประกาศขายทอดตลาดโดยชอบแล้วไม่มาดูแลการขายจึงเป็นการขายทอดตลาดที่ดินพิพาทในราคาที่เหมาะสมแล้ว กรณีไม่มีเหตุสมควรที่จะเพิกถอนการขายทอดตลาดที่ดินพิพาท

คำถาม คดีส่วนอาญา โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองว่าร่วมกันบุกรุกที่ดินพิพาทและร่วมกันทำให้เสียหาย คดีส่วนแพ่งโจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสองออกจากที่ดิน ให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและเรียกค่าเสียหาย ในคดีส่วนอาญาศาลฟังข้อเท็จจริงว่า ที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ จำเลยทั้งสองได้บุกรุกแย่งการครอบครอง คดีแพ่งต้องถือตามคดีส่วนอาญาว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ของจำเลยทั้งสองโดยการครอบครองปรปักษ์ หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๙๓/๒๕๖๖

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔๖ บัญญัติว่า ในการพิพากษาคดี ส่วนแพ่ง ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ซึ่งอาจแยกหลักเกณฑ์ การพิจารณาได้ดังนี้ ประการแรก ต้องเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา และคดีก่อนต้องเป็น คดีอาญา ส่วนคดีหลังเป็นคดีแพ่ง ประการที่สอง ข้อเท็จจริงในคดีส่วนอาญาซึ่งศาลในคดี ส่วนแพ่งจำต้องถือตามเป็นข้อเท็จจริงอย่างเดียวกับคดีส่วนแพ่ง และต้องเป็นประเด็นโดยตรง ในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ประการที่สาม ศาลในคดีส่วนอาญาได้วินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงไว้ แน่นนอนและคดีถึงที่สุด

คดีส่วนอาญาของศาลชั้นต้น โจทก์ทั้งสองฟ้องจำเลยทั้งสองว่าร่วมกันบุกรุกที่ดินพิพาท และร่วมกันทำให้เสียหาย ส่วนคดีนี้โจทก์ทั้งสองฟ้องขับไล่จำเลยทั้งสองและบริวารออกจากที่ดิน ให้หรือถอนสิ่งปลูกสร้างและเรียกค่าเสียหาย จึงถือว่าคดีนี้เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องคดีอาญา

ในคดีส่วนอาญา มีประเด็นพิจารณาว่าโจทก์ทั้งสองเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาท หรือไม่ ซึ่งจำเลยทั้งสองก็ต่อสู้ว่า จำเลยทั้งสองได้ครอบครองปรักษที่ดินพิพาทจนได้กรรมสิทธิ์แล้ว อันถือว่าประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นโดยตรงในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ซึ่งเป็นข้อเท็จจริง อย่างเดียวกับคดีส่วนแพ่ง ทั้งในการพิจารณาและรับฟังข้อเท็จจริงในประเด็นดังกล่าว ศาลชั้นต้น ก็ให้โอกาสคู่ความทั้งสองฝ่ายต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ โดยให้โจทก์ทั้งสองนำพยานของฝ่ายตนเข้าสืบ รวม ๗ ปาก และจำเลยทั้งสองนำพยานของฝ่ายตนเข้าสืบ รวม ๖ ปาก อันเป็นการรับฟังพยาน หลักฐานของคู่ความทั้งสองฝ่ายแล้วใช้ดุลพินิจชี้ว่าพยานหลักฐานว่าใครมีน้ำหนักมากกว่ากัน จึงวินิจฉัยว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ทั้งสอง อันเป็นการรับฟังพยานหลักฐานและวินิจฉัยข้อเท็จจริง อย่างครบถ้วนและโดยชอบแล้ว และเมื่อคดีส่วนอาญา ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ มีคำพิพากษาถึง ที่สุดแล้ว ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่งจึงต้องรับฟังข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา มิใช่ศาลล่างทั้งสองรับฟังข้อเท็จจริงที่ยังไม่เป็นที่ยุติแต่อย่างใด นอกจากนี้ คำพิพากษาถึงที่สุด ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นคำพิพากษาของศาลฎีกาแต่อย่างใด ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ พิพากษาว่า เมื่อในคดีส่วนอาญาศาลฟังข้อเท็จจริงว่า ที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ทั้งสอง จำเลยทั้งสองได้บุกรุก แย่งการครอบครอง จึงต้องถือตามคดีส่วนอาญาว่าที่ดินพิพาทไม่ใช่ของจำเลยทั้งสองโดยการ ครอบครองปรักษ

คำถาม ผู้ร้องมีได้ยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบพัสดุกรรมหรือดีเอ็นเอของผู้คัดค้านเพื่อพิสูจน์ว่าผู้คัดค้านเป็นบุตรของผู้ตายหรือไม่ จะนำข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๒๗/๑ หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒/๒๕๖๖

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้าน และขอให้ตั้งนางสาว ร. เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายร่วมกับผู้ร้อง ผู้ร้องยื่นคำคัดค้านคดีมีประเด็นว่าผู้ร้องและผู้คัดค้านเป็นทายาทผู้มีส่วนได้เสียของผู้ตายหรือไม่ มีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดกหรือไม่ และสมควรตั้งผู้ร้องและนางสาว ร. เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายหรือไม่ โดยผู้ร้องและผู้คัดค้านต่างมีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาสนับสนุนให้ได้ความตามที่กล่าวอ้าง ส่วนการนำพยานเข้าสืบก่อนหลังนั้นเป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดให้ฝ่ายใดนำพยานเข้าสืบก่อนหลัง เมื่อผู้ร้องเป็นฝ่ายตั้งต้นยื่นคำร้องขอให้ตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย และผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้าน ที่ศาลชั้นต้นใช้ดุลพินิจกำหนดให้ผู้ร้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบก่อนจึงเป็นการชอบแล้ว

บทบัญญัติของ ป.วิ.พ. มาตรา ๑๒๘/๑ วางหลักไว้ว่า หากศาลเห็นเองหรือคู่ความร้องขอว่าการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมดีเอ็นเอของคุณหรือบุคคลอื่น จะทำให้ชี้ขาดประเด็นสำคัญในคดีเป็นไปอย่างชัดเจน ศาลก็มีอำนาจสั่งให้คุณหรือบุคคลอื่นไปทำการตรวจพิสูจน์ดีเอ็นเอได้ ถ้าบุคคลที่ศาลมีคำสั่งให้ไปตรวจดีเอ็นเอไม่ยอมไปตรวจตามคำสั่งศาลกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่คุณความฝ่ายตรงข้ามกล่าวอ้าง คดีนี้ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นไม่ปรากฏว่าผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ตรวจสอบพัสดุกรรมหรือดีเอ็นเอของผู้คัดค้านเพื่อพิสูจน์ว่าผู้คัดค้านเป็นบุตรของผู้ตายหรือไม่ กรณีนี้ศาลเห็นสมควรให้มีการตรวจสอบพัสดุกรรมหรือดีเอ็นเอตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๒๘/๑ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง แล้วผู้คัดค้านไม่ยินยอมหรือไม่ให้ความร่วมมือต่อการตรวจพิสูจน์อันจะให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าข้อเท็จจริงเป็นไปตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ส่วนผู้คัดค้านได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าเป็นบุตรของผู้ตายเนื่องจากมีหลักฐาน**สูติบัตรและสำเนาทะเบียนบ้านซึ่งเป็นเอกสารมหาชน**ระบุว่า ผู้คัดค้านเป็นบุตรของผู้ตาย ประกอบกับพฤติการณ์ของผู้ตายที่อุปการะเลี้ยงดูกับให้การศึกษาเล่าเรียนแก่ผู้คัดค้านรวมถึงแสดงออกต่อบุคคลทั่วไปว่าผู้คัดค้านเป็นบุตรของผู้ตายฟังได้ว่า ผู้คัดค้านเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดารับรองแล้ว จึงเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นทายาทโดยธรรมที่มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย ตาม ป.พ.พ.

มาตรา ๑๖๒๗, ๑๖๒๙ (๑) และเป็นผู้มีส่วนได้เสียในอันที่จะร้องขอต่อศาลให้ตั้งผู้จัดการมรดกได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๗๑๓

คำถาม ศาลชั้นต้นเป็นศาลจังหวัด การมีคำสั่งยกคำร้องขอกำหนดโทษใหม่ของจำเลย โดยผู้พิพากษาคนเดียวเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดี ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๗๔/๒๕๖๖

ศาลชั้นต้นเป็นศาลจังหวัด การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลชั้นต้นต้องมีผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนจึงเป็นองค์คณะที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๖ การที่ศาลชั้นต้นพิจารณาคดีและมีคำสั่งยกคำร้องขอให้กำหนดโทษใหม่ของจำเลย โดยผู้พิพากษาคนเดียวเป็นผู้พิจารณานั้น เป็นการไม่ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๔ (๒) และมาตรา ๒๖ เนื่องจากการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทแห่งคดีซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวที่จะออกคำสั่งได้ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องและมีผลให้ศาลอุทธรณ์ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ และ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาญาเฉพาะ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ อย่างไรก็ตามคดีนี้เป็นชั้นขอให้กำหนดโทษใหม่ เนื่องจากกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิดโดยจำเลยกำลังรับโทษอยู่ แม้คำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ไม่ชอบด้วยกฎหมายเมื่อคดีขึ้นมาสู่ศาลฎีกาแล้วถือว่าสำนวนความตามคำร้องของจำเลยปรากฏแก่ศาลฎีกาตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) ศาลฎีกาจึงวินิจฉัยว่าโทษที่กำหนดตามคำพิพากษานักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังหรือไม่โดยไม่จำเป็นต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นมีคำสั่งคำร้องขอให้กำหนดโทษใหม่ โดยให้ผู้พิพากษาครบองค์คณะและศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาใหม่อีก

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ